



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ВТОР ОДДЕЛ

ВЛАИСАВЉЕВИЌ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр. 23215/21)

ПРЕСУДА

Член 8 • Позитивни обврски • Приватен живот • Неуспех на домашните судови да го заштитат апликантот од наводно незаконско собирање и користење на неговите лични податоци од страна на приватен снабдувач на топлинска енергија, кој постојано му испраќал фактури за фиксен надомест за ангажирана моќност и покрај неговите приговори дека тој не бил корисник на услугите на снабдувачот

- Неуспех да се испита суштината на жалбата на апликантот

Подготвено од одделот. Не го обврзува Судот.

СТРАЗБУР

25 јуни 2024 година

КОНЕЧНА

25 септември 2024

*Оваа пресуда стана конечна под условите утврдени во членот 44 § 2 од Конвенцијата.
Истата може да биде предмет на редакциски измени.*

Во случајот Влаисављевиќ против Северна Македонија,

Европскиот Суд за човекови (втор оддел), заседавајќи во Совет составен од:

Arnfinn Bårdsen, *Претседател*,
Jovan Plevski,
Pauliine Koskelo,
Lorraine Schembri Orland,
Frédéric Krenc,
Davor Derenčinović,
Gediminas Sagatys, *судии*,

и Hasan Bakırcı, *секретар на одделот*,

Имајќи ги предвид:

апликацијата (бр. 23215/21) против Република Северна Македонија поднесена до Судот во согласност со членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на Македонецот/граѓанин на Република Северна Македонија, г. Велимир Влаисављевиќ („апликантот“), на 27 април 2021 година;

одлуката да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“) за жалбените наводи во врска со неуспехот на властите да го заштитат апликантот од наводното незаконско собирање и користење на неговите лични податоци и да се прогласи остатокот од апликацијата за недопуштен;

произнесувањата на страните;

Расправајќи на нејавна седница на 4 јуни 2024 година,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ВОВЕД

1. Случајот се однесува на наводниот неуспех на домашните власти да го заштитат апликантот од незаконско собирање и користење на неговите лични податоци од страна на приватен снабдувач на топлинска енергија, кој континуирано му испраќал фактури за фиксен надомест за ангажирана моќност и покрај приговорите на апликантот дека тој не бил корисник на услугите на снабдувачот. Апликантот се жалел на повреда на членот 8 од Конвенцијата.

ФАКТИ

2. Апликантот е роден 1953 година и живее во Скопје. Апликантот беше застапуван од г-а Д. Чакаровска – Гроздановска, адвокат од Скопје.

3. Владата беше застапувана од страна на нејзиниот агент, г-а Даница Џонова.

4. Фактите на случајот може да се сумираат на следниот начин.

I. ПОЗАДИНА НА СЛУЧАЈОТ

5. На 30 јули 2012 година, Регулаторната комисија за енергетика ги усвоила Правилата за снабдување со топлинска енергија („Правила од 2012 година“), со кои се предвидува дека корисниците на приватен систем за греење кои биле исклучени се обврзани да им плаќаат на снабдувачите на топлинска енергија фиксен надомест за ангажирана моќност.

6. Почнувајќи од јануари 2013 година и, според апликантот, континуирано до 2023 година, приватната компанија за снабдување со топлинска енергија Б. („снабдувач со топлинска енергија Б.“) постојано издавала и доставувала фактури до апликантот и, последователно, барања за платни налози за фиксен надомест за ангажирана моќност, слични на оние опишани во случајот *Strezovski and Others v. North Macedonia* (бр. 14460/16 и 7 други, § 7, 27 февруари 2020 година).

II. ПОСТАПКА ЗА ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ ИНИЦИРАНА ОД АПЛИКАНТОТ

7. На 15 февруари 2016 година, апликантот поднел барање до Дирекцијата за заштита на лични податоци („Дирекцијата“) дека снабдувачот со топлинска енергија Б. го повредил неговото право на заштита на неговите лични податоци. И покрај тоа што во неговиот стан не биле поставени цевки за греење и никогаш не склучил никаков договор со снабдувачот на топлинска енергија Б., тој му испраќал фактури за фиксен надомест за ангажирана моќност, кои тој одбивал да ги плати и ги оспорил на суд. Во прилог, тој доставил две првостепени судски пресуди од 1 декември 2014 година и 17 септември 2015 година, во кои граѓанските судови ги прифатиле

ВЛАИСАВЉЕВИЌ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ПРЕСУДА

неговите приговори на одредени платни налози издадени по барање на снабдувачот со топлинска енергија Б. (види исто така параграф 16 подолу). Тој тврдел дека никогаш не му дал лични податоци на снабдувачот со топлинска енергија Б. ниту пак се согласил истите да ги обработува.

8. Како одговор од Дирекцијата на едно од барањата за информации, особено за тоа како ги добиле личните податоци на апликантот, снабдувачот со топлинска енергија Б., меѓу другото, го изјави следново:

“1. Податоците се преземени од претходниот снабдувач, согласно договор бр. 15022013, во кој се вели дека законската основа за предавање лични податоци на потрошувачите од страна на [фирмата која ги предава тие податоци] произлегува од обврската за вршење функција од јавен интерес и одлуката за доделување лиценца за ... снабдување со топлинска енергија... на [снабдувачот на топлинска енергија Б.] од Регулаторната комисија за [енергетика], со важност од 1 јануари 2013 година.

2. Преземените лични податоци се целосно име и презиме, адреса на живеење, поштенска адреса, големина на станот, [податоци за инсталирана и ангажирана моќ на стан]. Според членот 154-а од Законот за енергетика, [снабдувачот на топлинска енергија] има право да ги обработува податоците за наплата на побарувањата, да води судски или административни постапки и да комуницира со корисниците за целите на исполнување на обврските од Законот за енергетика и [поврзаните подзаконски акти].

3. [Апликантот] има статус на исклучен корисник и плаќа фиксен надомест за ангажирана моќност, во согласност со закон, а [неговите] податоци се преземени од претходниот снабдувач.

4. [Дирекцијата] и сите други соодветни органи биле уредно известени за целата постапка за преземање и пренос на податоците.”

9. На 1 април 2016 година, инспекторката од Дирекцијата ја прекинала постапката, констатирајќи дека се појавило претходно прашање дали апликантот бил или приклучен или исклучен корисник на топлинска енергија.

10. На 29 јуни 2017 година, Управниот суд го уважил тужбеното барање на апликантот и ја укинал одлуката од 1 април 2016 година, со што и наложил на Дирекцијата да донесе одлука по барањето на апликантот, која не се однесувала на утврдување односи од имотно-правен карактер туку на правото на апликантот на заштита на неговите лични податоци.

11. На 16 октомври 2017 година, инспекторката го одбила барањето на апликантот, не утврдувајќи повреда на неговото право на заштита

ВЛАИСАВЉЕВИЌ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ПРЕСУДА

на неговите лични податоци. Таа, меѓу другото, се осврнa на „Правилата од 2012 година“. Утврдувајќи дека податоците на апликантот биле пренесени на снабдувачот со топлинска енергија Б. по пат на договор склучен во 2013 година со претходниот снабдувач со топлинска енергија Ц. Таа понатаму го утврдила следното:

“... инспекторката ги оценила наводите на [апликантот] дека [снабдувачот со топлинска енергија Б.] не склучил договор со него, ниту [апликантот] ги доставил неговите податоци, но таа сметала дека [тие наводи] се ирелевантни... Имено, во конкретниот случај на обработка на лични податоци [на апликантот], членот 6 став 1, 3, 5 и 6 од Законот за заштита на лични податоци се директно применливи... бидејќи субјект кој поседува лиценца за снабдување со топлинска енергија [снабдувачот на топлинска енергија Б.] има должност да фактурира и наплати за количината на испорачана топлинска енергија, за кои цели е обработка на личните податоци [на апликантот], за кои има легитимен интерес и е во согласност со членот 5 од Законот за заштита на лични податоци.

Без навлегување во имотно-правните односи на [апликантот] (дали е корисник на топлинска енергија или е исклучен потрошувач), биле земени предвид следните размислувања...

- дали податоците [на апликантот] се законски собрани;
- дали обработката на податоците била правична и во согласност со закон;
- дали [снабдувачот на топлинска енергија] ги обработувал податоците за цели утврдени со закон?

Неспорно е дека податоците [на апликантот] се собрани на законски и легитимен начин, [односно] заради [исполнување] на обврската утврдена со закон – фактурирање и наплата на побарувања за испорачана количина на топлинска енергија, за исполнување на легитимен интерес на [снабдувачот на топлинска енергија Б.]. Личните податоци на апликантот се обработени согласно правилата за енергетика и во корелација со правилата за заштита на лични податоци.

Дополнително, што се однесува до обработката на личните податоци [на апликантот] за целите на поднесување на тужбени барања [од снабдувачот на топлинска енергија Б.], неспорно е дека [тој] може да собира и користи или обработува [податоци на апликантот] (име, презиме и адреса), за законски и легитимен интерес според членот 154-а став 3, 2 и 3 од Законот за енергетика, односно за наплата на плаќања и за водење судска или управна постапка. Имено, обработката на лични податоци за водење судска постапка не е, и не може да биде злоупотреба на личните податоци. Сè друго би значело уништување на правниот систем и би создало правна несигурност, при што пред лицето да биде изведено на суд [тој или таа] треба да се праша дали [неговите или нејзините] лични податоци можат да бидат обработени, имено вклучени во [или] граѓанска тужба, или во предлог до нотар или во фактура, што би било правна глупост.

ВЛАИСАВЉЕВИЌ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ПРЕСУДА

Прашањето во врска со основаноста на паричното побарување за кое може да се обработуваат личните податоци на апликантот треба да биде одговорено од граѓанскиот суд, но тоа не може и не смее на кој било начин да значи дека обработката на личните податоци бил или е незаконски.

Според тоа, инспекторката, имајќи ги предвид членовите [5] и 6 став 1, 3 и 6 од Законот за заштита на лични податоци, констатирала дека во конкретниот случај, легитимниот интерес на [снабдувачот на топлинска енергија Б.] бил насочен кон исполнување на законска обврска, имено... должностите и одговорностите утврдени во правилата за енергија (Правила за снабдување со топлинска енергија), за чии цели се обработени личните податоци на [апликантот], во врска со плаќањето за топлинска енергија што е испорачана или за фиксен надомест за ангажирана моќност....”

12. Апликантот го оспорил решението на инспекторката пред Управниот суд. Тој, меѓу другото, тврдел дека Правилата од 2012 година се однесуваат на исклучени потрошувачи на топлинска енергија, додека тој самиот никогаш не бил приклучен на системот за греење. Според тоа, неговите податоци биле незаконски добиени или „украдени“. Тој понатаму тврдел дека снабдувачот со топлинска енергија Б., како приватна компанија, немал легитимен интерес да ги обработува неговите лични податоци.

13. На 11 јануари 2019 година, Управниот суд ја уважил тужбата на апликантот и ја укинал одлуката од 16 октомври 2017 година. Тој утврди дека снабдувачот со топлинска енергија Б. навистина ги добил податоците на апликантот по пат на договор со претходниот снабдувач Ц. склучен во март 2013 година, но останува спорно како снабдувачот Ц. ги добил тие податоци, имајќи предвид дека апликантот никогаш не бил приклучен на системот за греење; затоа не можел да има статус на корисник кој бил исклучен од системот за греење. Претходниот снабдувач Ц. немал право да собира, чува или пренесува лични податоци на апликантот на снабдувачот со топлинска енергија Б. Судот се повикал на првостепената граѓанска судска пресуда од 17 септември 2015 година (види параграф 16 подолу) и на правното мислење на Врховниот суд од февруари 2018 година дека лицата кои никогаш не склучиле договор со снабдувач со топлинска енергија и немале греење инсталирано во нивните станови, немале статус на исклучени корисници на топлинска енергија (види *Strezovski and Others v. North Macedonia*, цитиран погоре, § 20).

14. Дирекцијата, преку државниот правобранител, поднела жалба против пресудата на Управниот суд, повторувајќи го образложението наведено во одлуката од 16 октомври 2017 година (види параграф 11

погоре). Понатаму, било аргументирано дека правното мислење на Врховниот суд било издадено по донесувањето на одлуката, во светло на тоа, апликантот може да поднесе ново барање за заштита на лични податоци и дека Дирекцијата не добила известување дали пресудата на граѓанскиот суд од 17 септември 2015 година станала правосилна.

15. На 2 октомври 2020 година, Вишиот управен суд ја преиначил пресудата на Управниот суд од 11 јануари 2019 година и ја потврдил одлуката на инспекторката од 16 октомври 2017 година. Судот, меѓу другото се повикал на членовите 5 и 6 став 1 и 6 од Законот за заштита на лични податоци, членот 154-а од Законот за енергетика и Правилата од 2012 година. Релевантниот дел од пресудата гласи како што следува:

„Во конкретниот случај, ... правните лица правилно ги обработиле личните податоци [на апликантот], во согласност со целта за која биле собрани и обработени податоците; [односно] имаат правна основа за обработка на лични податоци [на апликантот] според лиценцата за вршење енергетска дејност и распределбата на корисниците на [топлина] според местото на улиците каде што [апликантот] се сметал за потрошувач на топлинска енергија, додека [снабдувачот на топлинска енергија Б.] ги добил личните податоци [на апликантот] од претходниот носител на лиценцата преку договор со кој се пренесуваат лични податоци. Одлуката на [Дирекцијата] е правилно донесена само по прашањето за обработка на лични податоци [на апликантот] а односот доверител-должник помеѓу [апликантот] и [снабдувачот на топлинска енергија Б.] не бил земен предвид, бидејќи тоа не било релевантно за случајот.“

III. ДРУГИ РЕЛЕВАНТНИ НАСТАНИ

16. Со тринаесет првостепени пресуди донесени во девет различни постапки помеѓу 1 декември 2014 година и 31 мај 2022 година (вклучувајќи ја и пресудата од 17 септември 2015 година и такви пред враќања на повторно одлучување) и дванаесет второстепени пресуда донесени помеѓу 9 февруари 2017 година и 11 февруари 2021 година, домашните граѓански судови ги прифатиле приговорите на апликантот за тоа што бил задолжен да го плаќа фиксниот надомест за ангажирана моќност за различни периоди, а последниот бил од јануари до јули 2021 година (првостепена пресуда од 31 мај 2022 година). Судовите утврдиле дека апликантот не морал да го плати фиксниот надомест за ангажирана моќност затоа што никогаш не бил корисник на топлификациската мрежа, никогаш не бил исклучен од неа или затоа

што никогаш немало договор помеѓу снабдувачот со топлинска енергија и апликантот.

РЕЛЕВАНТНА ПРАВНА РАМКА И ПРАКСА

IV. ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО И ПРАКСА

A. Уставот од 1991 година

17. Членот 18 од Уставот ја гарантира сигурноста и тајноста на личните податоци и заштитата од повреда на личниот интегритет што произлегува од регистрирањето на информации за нив преку обработка на податоците.

18. Членот 108 предвидува дека Уставниот суд ја штити уставноста и законитоста. Според членот 110, одлучува за уставноста и законитоста на законите и другите прописи. Членот 112 предвидува дека, меѓу другото, може да се укине или поништи закон или пропис доколку не е во согласност со Уставот или законите.

B. Закон за заштита на лични податоци (Службен весник бр. 7/2005, 103/2008, 124/2010, 135/2011, 43/2014, 153/2015, 99/2016 и 64/2018)

19. Членот 5 од Законот за заштита на личните податоци, применлив во тој период, меѓу другото, предвидувал дека личните податоци треба да се обработуваат правично и во согласност со законот и да се собираат за специфични и јасни цели утврдени со закон и во начин што одговара на тие цели. Личните податоци требало да се чуваат во форма што ќе овозможи идентификација на засегнатото лице и не подолго од потребното за исполнување на целите за кои се собрани. По истекот на временскиот рок за чување лични податоци, тие можело да се обработуваат само за историски, научни или статистички цели.

20. Членот 6, меѓу другото, предвидувал дека личните податоци можело да се обработуваат за исполнување на законска обврска (член 6 став 1 и 3), за вршење на работи од јавен интерес или на службено овластување (член 6 став 1 и 5) или да се исполни легитимен интерес на субјектот што ги обработува податоците, освен ако не

преовладуваат правата и слободите на субјектот на личните податоци (член 6 став 1 и б).

В. Закон за енергетика (Службен весник бр. 16/2011, 136/2011, 79/2013, 164/2013, 14/2014, 151/2014, 33/2015 и 192/2015)

21. Законот за енергетика важечки во материјалното време предвидувал дека корисниците на енергетскиот систем биле обврзани да дадат одредени лични податоци на снабдувачите на енергија (член 154-а став 1), кои мораат да водат евиденција на таквите податоци и имале право да обработуваат, ажурираат и да ги разменат тие податоци меѓу себе за целите на исполнување на нивните обврски според Законот (член 154-а став 2). Податоците меѓу другото можело да се користат за наплата на побарувања, водење судски и административни постапки и комуникација со корисниците на енергетскиот систем (член 154-а став 3 и 2, 3 и 4).

Г. Мрежни правила за дистрибуција на топлинска енергија (Службен весник бр. 73/2014)

22. Според правилото 10 од Мрежните правила за дистрибуција на топлинска енергија, барањето за поврзување со системот за дистрибуција на енергија треба да биде придружено, *inter alia*, со список на потенцијални корисници, во согласност со членот 154-а од Законот за енергетика.

Д. Деловник за работа на Уставниот суд

23. Релевантниот Деловник за работа на Уставниот суд неодамна беше сумиран во случајот со *Elmazova and Others v. North Macedonia* (бр. 11811/20 и 13550/20, §§ 26 и 30, 13 декември 2022 година).

Ѓ. Релевантна практика на Уставниот суд

24. Со одлука *У.бр.141 а, б и в* од 18 јули 2001 година, Уставниот суд укинал одредба од Законот за телекомуникации како спротивна на гаранцијата за заштита на податоците од членот 18 од Уставот. Со други одлуки (*У.бр. 134/2002-I* од 22 јануари 2003 година; *У.бр. 42/2008* и *77/2008* од 24 март 2010 година; и *У.бр. 156/2010* од 29 февруари 2012 година), Уставниот суд ги укинал одредбите од разни

акти поради, *inter alia*, прашања поврзани со собирањето или обработката на лични податоци.

Е. Пракса на управните судови

25. Владата достави копии од четиринаесет пресуди на Управниот суд, донесени во периодот меѓу март 2015 година и февруари 2020 година, или потврдени од Вишиот управен суд или не оспорени пред него, со кои се одбиваат барањата за заштита на податоците на поединци против снабдувачите на топлинска енергија. Во некои од тие случаи (на пример *У-5 бр. 131/2017*), судовите утврдија дека обработката на податоци на исклучените корисници на топлинска енергија била законска и пропорционална; дека податоците биле добиени по пат на договор помеѓу претходен и „нов“ снабдувач на топлинска енергија; и дека односот доверител-должник помеѓу снабдувачите на топлинска енергија и засегнатото лице не бил правилно земен предвид. Во три други случаи (пресуди на Управен суд *У-5 бр. 916/2018*, *У-5 бр. 399/2019* и *У-5 бр. 12/2018*, потврдени од Вишиот управен суд со пресуди *УЖ-3 бр. 933/2019* од 6 февруари 2020 година и *УЖ-1 бр. 428/2020* и *УЖ-3 бр. 935/2019* од 2 октомври 2020 година) судовите изречно го одбиле аргументот дека засегнатото лице никогаш не било приклучено на системот за греење. Во пресудата *УЖ-3 бр. 933/2019* Вишиот управен суд, *inter alia*, утврдил дека правното мислење на Врховниот суд од 20 февруари 2018 година (види параграф 13 погоре и *Strezovski and Others*, цитиран погоре, § 20) е релевантно само за односот доверител-должник, а не за барањето за заштита на лични податоци.

V. МЕЃУНАРОДНИ МАТЕРИЈАЛИ

26. Релевантните делови од Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на поединци во однос на автоматска обработка на лични податоци (ETS бр. 108), која стапи во сила во однос на тужената држава на 1 јули 2006 година, се сумирани во *L.B. v. Hungary* [GC] (бр. 36345/16, § 42, 9 март 2023 година). Ревидираната Конвенција за заштита на поединци во однос на обработката на лични податоци била ратификувана од тужената држава на 26 ноември 2021 година и стапила на сила по ратификацијата од сите страни на Договорот ETS бр. 108, или (од 11 октомври 2023 г.) штом триесет и осум страни на

Конвенцијата ја ратификувале ревидираната Конвенција; членот 5 од Конвенцијата исто така е цитиран во *L.B. v. Hungary*. (цитиран погоре, § 43).

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 8 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

27. Апликантот се жалел дека домашните власти не успеале да го заштитат од незаконско собирање и користење на неговите лични податоци, што е спротивно на членот 8 од Конвенцијата, кој гласи како што следува:

„1. Секој има право на почитување на неговиот приватен ... живот ...

2. Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на поредокот и спречувањето на кривични дела, заштитата на здравјето и моралот, или заштитата на правата и слободите на другите.“

A. Допуштеност

1. Произнесување на странките

28. Владата тврдеше дека апликантот ја поднел апликацијата надвор од рокот од шест месеци, бидејќи го чекал исходот од неговото барање до Дирекцијата и последователниот управен спор, кои биле неефикасни правни лекови. Имено, со оглед на јасниот текст на членот 154-а од Законот за енергетика и членот 6 од Законот за заштита на лични податоци и поврзаната судска пракса на управните судови (види параграфи 20, 18 и 25), на постапките што се водат од страна на апликантот им недостасувало каква било перспектива за успех, што му било или требало да му биде познато на неговиот адвокат. Дури и ако пресудата на Управниот суд од 11 јануари 2019 година, со која било уважено барањето на апликантот, создавала надеж за исходот од управниот спор, ставот на Вишиот управен суд требало да му биде познат барем од февруари 2020 година наваму, со оглед на воспоставената судска пракса (параграф 25 погоре).

29. Владата понатаму тврдеше дека апликантот не ги исцрпил домашните правни лекови, особено со тоа што не ги оспорил одредбите од Законот за заштита на лични податоци, Законот за

енергетика или релевантните подзаконски акти (параграфи 5 и 22 погоре) пред Уставниот суд. Ситуацијата на апликантот произлегла од законски или подзаконски одредби и Дирекцијата и управните судови не биле надлежни *ratione materiae* да ја оценат нивната усогласеност со Уставот или (во однос на подзаконските акти) со соодветните закони.

30. Апликантот ги оспори аргументите на Владата. Тој тврдел дека, доколку не повел управен спор, неговата апликација пред Судот би била прогласена за недопуштена поради неисцрпување на домашните правни лекови. Покрај тоа, Управниот суд ја уважил неговата тужба и од него не можело да се бара да поднесе апликација пред Судот против пресудата во негова корист. Судската пракса на управните судови доставена од Владата не била релевантна за неговиот случај бидејќи се однесувала или на личните податоци на исклучените корисници или на податоците добиени по пат на пренос од други компании, за разлика од неговиот случај кога претходниот снабдувач на топлинска енергија Ц. не можел да ги има неговите лични податоци. Тој понатаму тврдеше дека повредата во неговиот случај произлегува од индивидуална постапка против него; тој не се жалел дека релевантните одредби од Законот за заштита на лични податоци и Законот за енергетика биле неуставни.

2. Оценка на Судот

31. Релевантните принципи на Конвенцијата во врска со односот помеѓу исцрпувањето на домашните правни лекови и шестмесечниот рок се сумирани во *Jeronovičs v. Latvia* ([GC], бр. 44898/10, § 75, ECHR 2016) и *El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* ([GC], бр. 39630/09, § 136, ECHR 2012). Релевантните принципи во врска со исцрпувањето на домашните правни лекови се сумирани во *Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS) v. Switzerland* [GC] (бр. 21881/20, §§ 138-145, 27 ноември 2023 година; види исто така *Liebscher v. Austria*, бр. 5434/17, § 41, 6 април 2021 година).

32. Осврнувајќи се на овој случај, Судот забележува дека според релевантните правила за оценка на уставноста (види параграфи 18 и 23 погоре) не постои сомнеж дека апликантот имал можност да поднесе барање за оценка на уставноста. Сепак, апликантот не се жалел дека законското право на снабдувачите со топлинска енергија да собираат и користат лични податоци на корисниците или потрошувачите на топлинска енергија е неуставно (види, слично, *Liebscher*, цитиран

погоре, § 43; и *Elmazova and Others*, цитиран погоре, § 55). Тој се жалел дека домашните власти не го заштитиле од собирање и користење на неговите лични податоци од страна на снабдувачот на топлинска енергија Б. што било незаконско со оглед на тоа што тој никогаш не бил корисник на топлинска енергија. Според мислењето на Судот, овие жалбени наводи не се однесуваат на вистинската формулацијата на релевантните одредби од Законот за енергетика, Законот за заштита на лични податоци или релевантните подзаконски акти (спротивно на *Grišankova and Grišankovs v. Latvia* ((одлука), бр. 36117/02, ECHR 2003-II (извадоци)), туку на тоа како законот бил применет во случајот на апликантот. Од овие причини, Судот не смета дека барањето за уставна оценка до Уставниот суд би било соодветно за жалбените наводи на апликантот или дека неговиот неуспех да го искористи тој правен лек е еднаков на неисцрпување на домашните правни лекови.

33. Судот понатаму забележува дека апликантот поднел тужба за заштита на лични податоци против Дирекцијата, по што следела постапка на управен спор на две нивоа на управните судови. Судот повторува дека членот 35 став 1 не може да се толкува така што бара од апликантот да го извести Судот за неговите жалбени наводи во врска со случајот пред прашањето да биде конечно решено на домашно ниво, во спротивно принципот на субсидијарност би бил повреден (види, меѓу многу други, *Lekić v. Slovenia* [GC], бр. 36480/07, § 65, 11 декември 2018 година). Според тоа, смета дека е разумно апликантот да го чека конечниот исход од управниот спор, вообичаен правен лек во соодветните судови, пред да ја поднесе својата апликација до Судот. Судот смета дека судската пракса на Вишиот управен суд (параграф 25 погоре), која се воспоставувала додека се водел случајот на апликантот, не може да доведе до поинаков заклучок. Така, апликацијата не може да се отфрли поради непочитување на рокот од шест месеци.

34. Според тоа, Судот ги отфрла приговорите за недопуштеност на Владата. Понатаму, тој смета дека овие жалбени наводи не се ниту очигледно неосновани ниту недопуштени по кој бил друг основ наведен во членот 35 од Конвенцијата. Затоа мора да се прогласат за допуштени.

В. Основаност

1. Произнесување на странките

35. Апликантот се жалеше дека снабдувачот со топлинска енергија Б. незаконски ги добил неговите лични податоци и ги користел за да му испраќа фактури за фиксен надомест за ангажирана моќност, како и да поведе судска постапка против него. Домашните власти не успеале да утврдат како дошол до неговите лични податоци, со оглед на тоа што претходниот снабдувач со топлинска енергија Ц. самиот не ги поседувал тие податоци и не можел да ги пренесе со договор, како што заклучиле домашните власти. Снабдувачот на топлинска енергија имал издадено фактури уште во јануари, февруари и март 2013 година, а договорот за пренос на податоци бил од март 2013 година. Имало бројни граѓански постапки во кои домашните судови ги одбиле барањата на снабдувачот со топлинска енергија против апликантот за плаќање фиксен надомест за ангажирана моќност, имајќи предвид дека тој никогаш не бил корисник на топлинска енергија во смисла на членот 154-а од Законот за енергетика, дури не бил ни исклучен. Бидејќи тој не бил приклучен на системот за греење, немало легитимен интерес за обработка на неговите податоци. И по спорната постапка, снабдувачот со топлинска енергија Б. продолжил да му испраќа фактури за фиксен надомест за ангажирана моќност; го „малтретирал“ апликантот повеќе од десет години. Овластувањето според домашното право за обработка на лични податоци било обемно. Телефонски го контактирал и снабдувачот со топлинска енергија Б. и му испраќал промотивни материјали по пошта.

36. Владата изјави дека личните податоци на апликантот биле собрани и обработени од приватна компанија и дека поради тоа немало мешање од страна на државните органи во правата на апликантот, но позитивната обврска на државата според членот 8 била доведена во прашање. Снабдувачот на топлинска енергија Б. ги добил личните податоци на апликантот по пат на договор со претходниот снабдувач со топлинска енергија Ц. Дури и ако се претпостави дека податоците биле пренесени пред да се склучи договорот во март 2013 година, договорот ја регулирал таа ситуација. Понатаму, податоците биле собрани и обработени во согласност со членовите 5 и 6 од Законот за заштита на лични податоци, членот 154-а од Законот за енергетика и релевантните подзаконски акти (Мрежни правила за дистрибуција на

топлина и Правилата од 2012 година), кои ги обврзале снабдувачите на топлинска енергија да водат евиденција за податоците на корисниците. Домашното право било јасно, достапно и компатибилно со барањето за владеење на правото и неговото толкување било предвидливо, со оглед на праксата на управните судови (параграф 25 погоре). Не било потребно апликантот да се согласи за собирање и користење на податоците. Неговите податоци биле собрани и користени за легитимна цел да се наплаќаат побарувањата и да се водат судски и управни постапки; што било неопходно за да работи снабдувачот со топлинска енергија Б. и за стабилноста на енергетскиот систем, што било прашање од јавен интерес. Не било утврдено дека снабдувачот со топлинска енергија Б. контактирал со апликантот по телефон или му испратил промотивни материјали. Податоците на апликантот не биле чувствителни и не биле објавени или откриени на трети страни. Понатаму, податоците во врска со станот на апликантот (неговата адреса, површина итн.) биле јавно достапни на интернет страницата на Државниот катастар и апликантот не се спротивставил на тоа. Имало процедурални заштитни мерки преку кои апликантот можел ефективно да го оспори собирањето и користењето на неговите податоци. Домашните власти дале релевантни и доволни причини за своите наоди. Пресудите на граѓанските судови (параграф 16 погоре) не биле важни за барањето за заштита на личните податоци на апликантот. Апликантот не го потврдил целосно своето тврдење дека неговите податоци биле користени континуирано дури и по спорната постапка. Владата заклучи дека државата не ја надминала својата широка маргина на уважување.

2. *Оценка на Судот*

(а) Дали се засегнати правата на апликантот според членот 8

37. Судот повторува дека правото на заштита на лични податоци е загарантирано со правото на почитување на приватниот живот според членот 8. Така, членот 8 обезбедува право на начин на информативна самоопределба, овозможувајќи им на поединците да се потпрат на своето право на приватност во однос на податоците кои, иако неутрални, се собираат, обработуваат и дистрибуираат колективно и на таков начин или форма што може да ги активира нивните права според членот 8. При утврдувањето дали личните информации што ги чувале властите содржат аспекти на приватниот живот, се зема

предвид специфичниот контекст во кој информациите биле добиени и чувани, природата на записите, начинот на кој овие записи се користат и обработуваат и резултатите што можат да се добијат (види *L.B.*, цитиран погоре, § 103, со дополнителни референци).

38. Осврнувајќи се на овој случај, Судот ќе го ограничи своето разгледување на собирањето податоци, како што е опишано од снабдувачот на топлинска енергија Б. (види параграф 8 погоре), имено името на апликантот, адресата и информациите во врска со неговиот стан релевантни за пресметка на фиксниот надомест за ангажирана моќност и користењето на тие податоци за целите на наплата на фиксниот надомест за ангажирана моќност како и за водење на која било поврзана судска постапка. Судот забележува дека приватниот снабдувач со топлинска енергија ги добивал, чувал и користел личните податоци на апликантот од почетокот на 2013 година најмалку до јули 2021 година (види параграф 16 погоре), за целите на наплата на фиксниот надомест за ангажирана моќност. Апликантот не го потврдил своето тврдење дека снабдувачот со топлинска енергија Б. му испратил промотивни материјали и дека го контактирал по телефон.

39. Прифатено е од двете страни дека жалбените наводи покренати според членот 8 од Конвенцијата, во врска со собирањето и користењето податоци од страна на снабдувачот со топлинска енергија Б., се поврзани со правото на почитување на приватниот живот на апликантот. Судот не гледа причина да се утврди поинаку. Веќе утврди дека обработката и објавувањето на податоци како што се името на апликантот и домашната адреса се однесуваат на информации за приватниот живот на тој апликант (види *L.B.*, цитиран погоре, § 104; и *Alkaya v. Turkey*, бр. 42811/06, § 30, 9 октомври 2012 година). Дополнително, додека повеќето од податоците на апликантот кои биле добиени, чувани и обработени од снабдувачот на топлинска енергија Б. можеле да се добијат од интернет страницата на Државниот катастар, која е јавна, фактот дека личните податоци се веќе во јавната сфера или кои јавноста може да ги добие не ги отстранува таквите податоци од заштитата на членот 8 (види *Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland* [GC], бр. 931/13, § 134, 27 јуни 2017 година; види ги и анализите на судската пракса на Судот на правдата на Европската Унија во *Jehovah's Witnesses v. Finland*, бр. 31172/19, § 94, 9 мај 2023 година). И на крај, иако снабдувачот со топлинска енергија Б. не ги објавил личните податоци на апликантот ниту ги

пренесувал на трето лице, тој постојано ги користел за издавање и доставување фактури и платни налози до апликантот во период од најмалку осум години. Судот заклучува дека правата од членот 8 на апликантот биле засегнати.

(б) Дали случајот се однесува на негативната или позитивната обврска на државата

40. Судот забележува дека личните податоци на апликантот биле добиени и обработени од приватна компанија за снабдување со топлинска енергија. Со оглед на тоа што Дирекцијата утврдила дека собирањето и користењето на податоците на апликантот настанале во контекст на јавна услуга (снабдување со топлинска енергија), ова не го доведува снабдувачот на топлинска енергија во дефиницијата за јавен орган во смисла на членот 8 од Конвенцијата (спротивно на *Vukota-Bojić v. Switzerland*, бр. 61838/10, § 47, 18 октомври 2016 година, и *Libert v. France*, бр. 588/13, § 38, 22 февруари 2018 година). Апликантот не се жалел дека снабдувачот со топлинска енергија ги добил и користел неговите податоци во согласност со законската обврска според домашното законодавство (спротивно на *Breyer v. Germany*, бр. 50001/12, § 59, 30 јануари 2020 година) туку дека тоа го направил во спротивност со релевантното домашно законодавство, бидејќи тој никогаш не бил корисник на топлинска енергија. Во отсуство на какви било аргументи на апликантот за спротивното, Судот прифаќа дека случајот се однесува на позитивната обврска на државата да го гарантира правото на апликантот на почитување на неговиот приватен живот.

(в) Дали државата ја исполнила својата обврска

41. Релевантните принципи на Конвенцијата во врска со позитивните обврски на државата според членот 8 од Конвенцијата се сумирани во *López Ribalda and Others v. Spain* [GC] (бр. 1874/13 и 8567/13, §§ 111-13, 17 октомври 2019 година, со дополнителни референци).

42. Имајќи ги предвид наводите на апликантот, Судот ќе испита дали начинот на кој домашните власти ја примениле релевантната правна рамка во неговиот случај бил компатибилен со барањата од членот 8.

43. Судот забележува дека според членот 154-а снабдувачите со топлинска енергија имале овластување да собираат и пренесуваат лични податоци (види параграф 18 погоре). Прифаќа дека ова овластување има за цел да им овозможи на снабдувачите со топлинска енергија да го наплатат фиксниот надомест за ангажирана моќност од корисниците, со цел да се обезбеди правилно функционирање на системот за снабдување со топлинска енергија, како прашање од јавен интерес. Судот понатаму забележува дека домашните власти утврдиле во случајот на апликантот дека снабдувачот со топлинска енергија Б. ги добил личните податоци на апликантот по пат на договорот од март 2013 година со претходниот снабдувач на топлинска енергија Ц. Меѓутоа, апликантот постојано тврдел во спорната постапка дека тој никогаш не стапил во договорни односи со снабдувачот со топлинска енергија Ц. или со кој било друг снабдувач на топлинска енергија и дека следствено Ц. не можел правилно да поседува и да ги пренесе неговите лични податоци на снабдувачот со топлинска енергија Б. Аргументите на апликантот во овој контекст не биле разгледани од Вишиот управен суд кога одлучувал за случајот на апликантот.

44. Понатаму, снабдувачот со топлинска енергија Б. ги користел податоците на апликантот, кои не биле особено чувствителни, за потребите на издавање фактури или налози за плаќање за фиксниот надомест за ангажирана моќност. Немало индикации дека податоците на апликантот биле споделени со трети страни надвор од тој контекст. Меѓутоа, во повеќе граѓански постапки домашните судови, во правосилните пресуди кои датираат уште од февруари 2017 година (види параграф 16 погоре), утврдиле дека апликантот немал обврска да го плаќа фиксниот надомест за ангажирана моќност бидејќи никогаш не бил приклучен на системот за греење. Според тоа, Судот е загрижен за тоа дали чувањето и користењето на личните податоци на апликантот било оправдано со целите наведени во параграф 43 погоре.

45. Сепак, при одлучувањето по барањето на апликантот за заштита на лични податоци, и Дирекцијата и Вишиот управен суд одбиле да разгледаат дали тој бил обврзан да го плаќа фиксниот надомест за ангажирана моќност или не, сметајќи дека правата на сопственост или било каква побарувачко-должничка врска не се релевантни за нивната оценка на тужбата за заштита на лични податоци на подносителот. Конкретно, тие не дале никаква важност на конкретните околности на случајот на апликантот, особено тврдењето на апликантот дека тој

никогаш не бил приклучен на системот за греење и фактот дека домашните граѓански судови утврдиле дека апликантот не е должен да го плаќа фиксниот надомест за ангажирана моќност, додека тој, како што е објаснето погоре, можел да го оправда собирањето и користењето на неговите лични податоци. Со оглед на тоа, Судот не може, а да не заклучи дека домашните судови всушност никогаш не ја испитале суштината на тужбеното барање на апликантот поради недостатокот на сеопфатно испитување на прашањето дали, во отсуство на договорен или кој било друг правен однос помеѓу апликантот и снабдувачот на топлинска енергија, континуираното чување и користење на податоците на апликантот одговарало на таа легитимна цел.

46. Со оглед на горенаведените разгледувања, Судот заклучува дека домашните судови не обезбедиле ефикасна заштита за правото на апликантот на почитување на неговиот приватен живот.

47. Според тоа, има повреда на членот 8 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

48. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на засегнатата Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично обештетување.“

A. ШТЕТА

49. Апликантот побарал 15.000 евра за нематеријална штета.

50. Владата изјави дека не постои причинско-последична врска помеѓу констатираната повреда и наводната претрпена нематеријална штета. Алтернативно, Владата тврдеше дека наоѓањето повреда претставува доволно правично обештетување и дека барањето е прекумерно.

51. Судот смета дека апликантот претрпел нематеријална штета што не може да се надомести само со утврдување на повреда. Правејќи проценка на правична основа, Судот му досудува на апликантот 1.400 евра во однос на нематеријална штета, плус секој данок што може да се наплати.

Б. Трошоци

52. Исто така, апликантот побара 50 евра за трошоци за правно застапување направени пред домашните судови (конкретно за судски такси) и 200 евра за оние направени пред Судот. Како поткрепа на последното тврдење, тој достави фискална сметка издадена од неговиот адвокат во износ од 12.000 денари (што одговара на приближно 195 евра), која не содржи информации што можат да го доведат во врска со случајот на апликантот пред Судот.

53. Владата ги оспори овие тврдења како неосновани.

54. Според судската пракса на Судот, апликантот има право на надоместок на трошоците само доколку се докаже дека тие биле навистина и неопходно направени и се разумни во однос на износот (види, меѓу многу други органи, *L.B.*, cited above, § 149). Односно, апликантот ги платил, или да е обврзан да ги плати, согласно законска или договорна обврска (види *Elmazova and Others*, цитиран погоре, § 86). Во конкретниот случај, имајќи ги предвид горенаведените критериуми и отсуството на какви било релевантни придружни документи за да се покаже дека апликантот ги платил бараните износи или бил обврзан да го стори тоа, Судот го отфрла неговото барање како неосновано.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ СУДОТ ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ја прогласува* апликацијата за допуштена;
2. *Утврдува* дека имало повреда на членот 8 од Конвенцијата;
3. *Утврдува*
 - (а) дека тужената држава треба да му плати на апликантот, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата ќе стане конечна согласно членот 44 став 2 од Конвенцијата, 1.400 евра (илјада и четиристотини евра), плус било кој данок што може да се наплати, во однос на нематеријална штета, што треба да се конвертира во валутата на тужената држава по курсот кој важи на денот на исплатата;
 - (б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе се плати единствена камата на горенаведените износи по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на

ВЛАИСАВЉЕВИЌ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ПРЕСУДА

Европската централна банка за време на периодот на доцнење,
плус три процентни поени;

4. *Го одбива* остатокот на барањето на апликантот за правичен надомест.

Изготвено на англиски јазик, и објавено во писмена форма на 25 јуни 2024 година, согласно член 77, ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Hasan Bakirci
Секретар

Arnfinn Bårdsen
Претседател